

JEŽIŠ, SVÄTÝ DUCH A MODLITBA

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ: *Luk 2,25–32; 11,1–4; 11,9–13; 23,46; Ján 16,5–7; Mat 7,21–23*

ZÁKLADNÝ VERŠ

A ja vám hovorím: Proste a dostanete! Hľadajte a nájdete! Klopte a otvorí vám. Lebo každý, kto prosí, dostane, kto hľadá, nájde, a kto klope, tomu otvorí. (Luk 11,9.10)

Zo všetkých synoptických evanjelií hovorí o Ježišom vzťahu k Svätému Duchu najviac práve Lukáš. V Skutkoch, ktorých autorom je tiež Lukáš, sa o Svätom Duchu hovorí ešte viac. Od Ježišovho počatia (Luk 1,35) až po jeho príkaz niesť evanjelium celému svetu (Luk 24,44–49) Lukáš zaznamenáva prepojenie medzi Ježišom a Svätým Duchom. Toto prepojenie je kľúčové na pochopenie služby nášho Spasiteľa. Lukáš poukazuje aj na dôležitosť modlitby v Ježišom živote a jeho službe. Ježiš – plne Boh, rovný Otcovi a Svätému Duchu, nám vo svojej ľudskosti ukázal, čo je to modlitba a ako sa modliť. Keď Ježiš vnímal dôležitosť modlitby a upozorňoval nás na ňu, o čo viac je modlitba dôležitá pre nás!

„Bez ustavičnej modlitby a ostražitosti sme v nebezpečenstve, že zľahostajnieme a odchýlime sa od správnej cesty. Nepriateľ sa nám stále snaží zahatať cestu k Bohu a zabrániť nám, aby sme vrúcnu prosbou a vierou získali milosť a moc odolávať pokušeniu.“ (SC 95; CK 63)

JEŽIŠ A SVÄTÝ DUCH

Anjel jej odpovedal: Duch Svätý zostúpi na teba a zatôni ťa moc Najvyššieho, a preto aj dieťa bude sväté a bude sa volať Božím Synom. (Luk 1,35)

Keď sa všetok ľud dával krstiť a keď už bol pokrstený aj Ježiš, ktorý sa modlil, otvorilo sa nebo a Duch Svätý zostúpil na neho v podobe holubice. Z neba zaznel hlas: Ty si môj milovaný Syn, v tebe mám zaľúbenie. (Luk 3,21.22)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Lukáš bol ako kresťan, predtým pohan, spoločníkom apoštola Pavla na jeho misijných cestách. Lukáš vnímal Kristov príchod a jeho pôsobenie – od Ježišovho vtelenia po jeho nanebovstúpenie a rozmach kresťanskej cirkvi – ako mocný Boží zázrak, za ktorým stál a ktorý viedol Svätý Duch. V Ježišovom živote vidíme celé božstvo (Trojicu), ako robí všetko na našu záchranu (Luk 3,21.22). Lukáš túto myšlienku zdôrazňuje tým, že neustále odkazuje na pôsobenie Svätého Ducha.

Prečítaj si Luk 1,35.41; 2,25–32. Čo tieto texty hovoria o úlohe Svätého Ducha pri Kristovom príchode v ľudskom tele? Čo to pre teba znamená? Ako to ovplyvňuje tvoj pohľad na Kristov príchod?

Správa o Ježišovej službe sa začína niekoľkými odkazmi na pôsobenie Svätého Ducha. Podľa Lukáša hovoril Ján Krstiteľ o tom, že hoci on krstí vodou, po ňom príde ten, kto bude krstiť Duchom (Luk 3,16). Pri Ježišovom krste sa prejavili Otec aj Svätý Duch, aby potvrdili pravosť Ježišovej služby. Boh Otec prehovoril z nebies, že Kristus je jeho milovaný Syn, ktorého poslal zachrániť ľudstvo. Svätý Duch zostúpil na Ježiša v podobe holubice (Luk 3,21.22). Odvtedy bol „plný Ducha Svätého“ (Luk 4,1) a pripravený na zápas na púšti a na začiatok svojej služby (Luk 4,1.2.14).

Ježiš v úvode svojho príhovoru v nazaretskej synagóge (hovorili sme o ňom v 3. lekcii) vztiahol slová proroka Izaiáša na seba: „Duch Pánov je nado mnou, lebo ma pomazal...“ (Luk 4,18; pozri aj Iz 61,1.2). Duch bol jeho stálym spoločníkom a jeho uistujúcou silou. Neskôr, po Ježišovom odchode, sa Svätý Duch stal trvalým spoločníkom učeníkov (Ján 16,5–7). A nielen to. Ježiš zaslúbil, že Boh dá dar Svätého Ducha každému, kto bude o to prosiť (Luk 11,13). Duch, ktorý predtým ukazoval na spojenie medzi Otcom a Ježišovým zachraňujúcim poslaním, je tým istým Duchom, ktorý posilní učeníkov na ich ceste viery. V tom spočíva najdôležitejšia úloha Ducha v živote kresťana. Aj preto je rúhanie proti Svätému Duchu tým najväčším hriechom (Luk 12,10).

APLIKÁCIA

- **Ako sa môžeš otvoriť pre vedenie Svätým Duchom? Čo musíš pre to urobiť? Ako sa môžeš uistiť, že tvoje rozhodnutia ťa nezatvrdzujú voči pôsobeniu Svätého Ducha?**

JEŽIŠ A MODLITBA

V smrtelnej úzkosti sa modlil ešte vrúcnejšie a jeho pot stekal na zem ako kvapky krvi. (Luk 22,44)

V evanجليách sa nachádza veľa textov o tom, že sa Ježiš modlil, aj ako sa modlil. Niektoré z nich sa nachádzajú len u Lukáša. Pozrime sa spoločne na príležitosti, ktoré ukazujú Ježiša v modlitbách počas dôležitých udalostí jeho života.

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

1. Ježiš sa modlil pri svojom krste (Luk 3,21). „Začal sa nový a významný úsek jeho života. Púšťa sa do životného boja na širšej scéne. Sám musí ísť cestou života a sám niesť bremeno. Od neho, ktorý odložil svoju slávu a vzal na seba krehkosť ľudskej prirodzenosti, závisí vykúpenie sveta. ...On vystrel ruku, aby uchopil ruku všemohúcej Lásky.“ (DA 111; TV 66) Ježiš nezačal svoju službu, ktorá ho nakoniec privedie na Golgotu, bez toho, aby sa modlil.

2. Ježiš sa modlil pred vyvolením Dvanástich (Luk 6,12.13). Nikto si nevyberá svojich nasledovníkov náhodne. Ježiš si však nevyberal len svojich nasledovníkov – vyberal si tých, ktorí sa s ním budú vedieť stotožniť a budú vedieť pochopiť hĺbku jeho poslania. „Ježiš povolal svojich učeníkov, aby ich poveril svedeckou službou svetu o tom, čo im zjavil a zvestoval. Šlo o najvýznamnejšie poslanie, aké bolo kedy ľuďom zverené a bolo hneď po poslaní samého Krista. Mali byť Božími spolupracovníkmi pri záchrane sveta.“ (DA 291; TV 197)

3. Ježiš sa modlil za svojich učeníkov (Luk 9,18). Učenie v sebe zahŕňa úplné odovzdanie sa Ježišovi a pochopenie, kým v skutočnosti je. Aby to učeníci pochopili, Ježiš sa za nich „osamote modlil“. Až potom ich konfrontoval s tou najdôležitejšou otázkou: „Za koho ma pokladáte vy?“ (Luk 9,20)

4. Ježiš sa modlil pred premenením (Luk 9,28–36). Pri tejto príležitosti zaznelo druhýkrát uistenie, že je Boží „vyvolený Syn“. Doterajšie ani budúce skúšky nemohli narušiť blízky vzťah, ktorý bol medzi Otcom a Synom. Výsledkom Ježišovej modlitby na Vrchu premenenia bolo aj to, že sa učeníci stali „očitými svedkami jeho velebnosti“ (2Pet 1,16).

5. Ježiš sa modlil v Getsemanskej záhrade (Luk 22,39–46). Je to pravdepodobne najdôležitejšia Ježišova modlitba v dejinách spásy. Pozeráme sa na Spasiteľa, ktorý spája nebesia a zem. V Ježišovej modlitbe môžeme vidieť tri dôležité princípy, ktoré charakterizujú jeho službu: (a) zvrchovanosť Božej vôle a jeho zámerov; (b) záväzok podriaďiť sa naplneniu Božieho plánu aj za cenu utrpenia a smrti; (c) sila prekonať každé pokušenie na ceste k naplneniu Božieho zámeru.

6. Ježiš pri modlitbe odovzdal svoj život do Božích rúk (Luk 23,46). Ježišove posledné slová na kríži (podľa Lukáša) zneli: „Otče, do tvojich rúk porúčam svojho ducha.“ Ježiš tým ukázal na rozhodujúci zmysel modlitby. Pri narodení či umieraní, pred priateľmi či nepriateľmi, počas práce či odpočinku, modlitba nás má udržiavať v stálom spojení s Bohom.

■ **Ako sa jednotlivé príklady Ježišovej modlitby odrážajú v tvojom modlitebnom živote?**

APLIKÁCIA

PÁNOVA MODLITBA (1)

Raz sa na ktoromsi mieste modlil. Keď skončil, povedal mu jeden z jeho učeníkov: „Pane, nauč nás modliť sa, ako Ján naučil svojich učeníkov.“ Povedal im: „Keď sa modlíte, hovorte: Otče, posväť sa tvoje meno, príd' tvoje kráľovstvo. Chlieb náš každodenný daj nám každý deň a odpusť nám naše hriechy, lebo aj my odpúšťame každému svojmu dlžníkovi. A neuved' nás do pokušenia. Ale zbav nás zlého.“ (Luk 1,1–4; RKC)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Prečítaj si Luk 11,1–4. Premýšľaj nad jednotlivými myšlienkami tejto modlitby. Ako podľa teba modlitba „funguje“?

„Otec“ je Kristov obľúbený spôsob, ako zjaviť Boha, a v evanjeliách je zaznamenaný takmer 170-krát. Keď k Bohu pristupujeme ako k Otcovi, vyznávame tým, že Boh je osoba, schopná mať s ľuďmi ten najdôvernejší vzťah. Boh je osobný, skutočný, milujúci a starostlivý – lepší ako ten najlepší pozemský otec. Je však Otcom, ktorý je v nebesiach. Je rozdielny od pozemských otcov, pretože je všemocný, vševediaci, všadeprítomný a dokonale svätý.

Slovné spojenie „Otec v nebesiach“ nám pripomína, že Boh je svätý a osobný a že kresťanstvo nie je vo svojej podstate ani filozofický smer, ani panteistická predstava, že Boh je všetko.

„Posväť sa meno tvoje...“ (Luk 11,2) Táto myšlienka obsahuje ďalšie pripomenutie Božej svätosti. Tí, ktorí tvrdia, že nasledujú Pána, túžia svojím životom posväcovať jeho meno. Keď tvrdíme, že Boha nasledujeme, a pritom je nám jedno, ako žijeme, znesväcujeme jeho meno. Ježišove slová zaznamenané v Mat 7,21–23 nám pomáhajú lepšie pochopiť, čo to znamená „posvätiť Božie meno“.

„Príd' kráľovstvo tvoje...“ (Luk 11,2) V evanjeliách sa o Božom kráľovstve hovorí viac ako stokrát. Božie kráľovstvo je to, čo Ježiš prišiel zjaviť a ustanoviť – tu a teraz ako kráľovstvo milosti a v budúcnosti ako zaslúbené kráľovstvo slávy. Bez prvého kráľovstva by nebolo druhé. Spasiteľovou túžbou je, aby jeho učeníci preživali realitu prvého kráľovstva a očakávali druhé kráľovstvo.

„Bud' tvoja vôľa ako v nebi, tak aj na zemi.“ (Luk 11,2) Nebesia poznajú a konajú Božiu vôľu. Ježiš túto skutočnosť otočil a vyjadril ju ako nádej, že Božia vôľa sa bude diať aj na zemi. „Na zemi“ nie je myslené všeobecne, ale konkrétne. Nech sa Božia vôľa deje na zemi – v živote každého z nás, v našej službe, v našich rodinách.

APLIKÁCIA

- **Poznáš Pána, alebo len o ňom vieš? Ako ťa môže tvoj modlitebný život priviesť bližšie k Bohu?**

PÁNOVA MODLITBA (2)

Raz sa na ktoromsi mieste modlil. Keď skončil, povedal mu jeden z jeho učeníkov: „Pane, nauč nás modliť sa, ako Ján naučil svojich učeníkov.“ Povedal im: „Keď sa modlíte, hovorte: Otče, posväť sa tvoje meno, príď tvoje kráľovstvo. Chlieb náš každodenný daj nám každý deň a odpusť nám naše hriechy, lebo aj my odpúšťame každému svojmu dlžníkovi. A neuved' nás do pokušenia. Ale zbav nás zlého.“ (Luk 1,1–4; RKC)

Nikto nech v čase skúšky nehovorí: Boh ma pokúša! Ved' Boha nemožno pokúšať na zlé a ani on sám nikoho nepokúša. (Jak 1,13)

„Chlieb náš každodenný daj nám každý deň...“ (Luk 11,3) Prosba sa v tomto verši začína slovom „daj“. Či už táto žiadosť prichádza z úst milionára, alebo sirotu v neustálej biede, modlitba je vyjadrením závislosti od Boha a dôvery v neho. Všetci sme závislí od Boha. Žiadosť „daj“ nás vedie k tomu, aby sme si uvedomili, že Boh je zdrojom všetkých darov. On je Stvoriteľ. V ňom žijeme, hýbeme sa, existujeme. „Vedzte, že Hospodin je Boh, on nás utvoril, patríme mu, sme jeho ľud, ovce jeho pastviny.“ (Ž 100,3)

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Boh je Otec, ktorý nám dáva, čo potrebujeme. Prečítaj si Luk 11,9–13. Aké zaslúbenie nám Ježiš dáva? Čo je to, čo najviac potrebujeme?

„Odpusť nám naše hriechy...“ (Luk 11,4) Modlitba o Božie odpustenie, tak „ako aj my odpúšťame“, zdôrazňuje, že ak sme skutočne prežili Božie odpustenie, ak sme ho prijali do svojho srdca, budeme pripravení odpúšťať iným. A naopak, ak druhým neodpúšťame, potom sme Božie odpustenie úplne neprijali (Mat 6,14). „Božie odpustenie neznamena len úkon, ktorým nás Boh zbavuje trestu. Nie je to len odpustenie hriechu, ale aj vyslobodenie z neho. Je to dar spásnej lásky, ktorá pretvára srdce.“ (MB 114; MVB 117) Preto môžeme ako Kristovi učeníci prežívať radosť zo života v neustále sa rozširujúcom kruhu milosti – prijímame Božiu dobrotu a zároveň posúvame Jeho lásku a odpustenie smerom k tým, ktorí nám ublížili.

„A neuved' nás do pokušenia. Ale zbav nás zlého.“ (Luk 11,4) Zdôraznime dve dôležité skutočnosti. (1) Pokušenie nie je hriechom. Grécke slovo pre pokušenie znie *peirasmos*. Podstatné mená končiace príponou *-asmos* zvyčajne opisujú proces, nie produkt. Biblia nehodnotí pokušenie ako konečný produkt. Pokušenie je spôsob, proces, ktorý môže priviesť k určitému výsledku. A hoci pokušenie nie je hriechom, poddanie sa pokušeniu hriechom je. (2) Boh nie je pôvodcom pokušenia (Jak 1,13). Boh môže dopustiť, aby pokušenie prišlo, ale nikdy nepokúša, nikdy sa neusiluje priviesť ľudí k hriechu. Modlitba je preto vyznaním, že Boh je zdrojom moci potrebnej na to, aby sme odolali zlému.

- **Prečítaj si znova Luk 1,1–4. Premýšľaj o všetkých oblastiach života, ktoré sa v tejto modlitbe nachádzajú. Ako môže byť obohatený a prehĺbený tvoj modlitebný život v každej z týchto oblastí?**

APLIKÁCIA

PODOBENSTVÁ O MODLITBE

A potom im povedal: Nieкто z vás má priateľa. Pôjde k nemu o polnoci a povie mu: Priateľ, požičaj mi tri chleby, lebo prišiel ku mne priateľ z cesty a nemám ho čím ponúknuť. A on zvnútra odpovie: Neobťažuj ma! Dvere sú už zamknuté a deti sú už so mnou v posteli. Nemôžem vstať a dať ti. Hovorím vám: Keď aj nevstane a nedá mu preto, že je jeho priateľom, vstane a dá mu, čo potrebuje, pre jeho neodbytnosť. (Luk 11,5–8)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Hneď potom, ako Ježiš modlitbou odpovedal na prosbu učeníkov, aby ich naučil modliť sa, rozpovedal im podobenstvo o neodbytnom priateľovi (Luk 11,5–13), v ktorom ukázal na potrebu vytrvalej modlitby. Ku koncu svojej služby Ježiš učeníkom v podobenstve o farizejovi a mýtnikovi (Luk 18,9–14) pripomenul, že modlitba je aktom pokánia a pokory. Obe podobenstvá ukazujú, že modlitba nie je len akýmsi náboženským úkonom, ale vytrvalým chodením, rozhovorom a žitím s nebeským Otcem.

Prečítaj si podobenstvo v Luk 11,5–8. Ježiš hovorí nielen o vytrvalosti na modlitbe – podobne ako v podobenstve o vdove, ktorá vytrvalo chodila za sudcom, aby sa ujal jej prípadu a urobil nápravu (Luk 18,1–8). Vytrvalá modlitba neznamená modlitbu automatickú, mechanickú. Modlitba má byť základom nášho vzťahu – pevnej, trvalej a nepretržitej závislosti od Boha. Modlitba je dýchaním duše. Bez modlitby sme duchovne mŕtvi. Ježiš hovorí v podobenstve o priateľovi, ktorý sa nesprával priateľsky. Vytrvalá prosba jeho priateľa o chlieb na nasýtenie neočakávaného hosta vyznievala naprázdno. Neochota pomôcť však napokon ustúpila vytrvalosti a naliehavosti, s ktorou prosebník uprostred noci žiadal o pomoc. O čo viac je Boh pripravený pomôcť nám! Naša vytrvalosť nie je na to, aby zmenila Božiu mienku, ale aby posilnila našu dôveru v neho.

Prečítaj si Luk 18,9–14. Čo je pre teba hlavnou myšlienkou tohto podobenstva?

Farizej od Boha očakával, že ho za jeho „spravodlivé skutky“ odmení. Vyberač daní sa vydal Bohu na milosť a prosil o prijatie na základe Božieho milosrdenstva. Božie prijatie neprichádza na základe toho, kým sme a čo robíme, ale jedine na základe jeho milosti. Len kajúci a pokorní môžu prijať Božiu milosť. „Podmienkou úspechu a víťazstva je pokora a láska. Veniec slávy čaká tých, ktorí sa skláňajú pod krížom.“ (PK 590; PK 312)

APLIKÁCIA ■ Mnohí ľudia (a je jedno, či sú veriaci alebo nie) majú tendenciu porovnávať sa s druhými, len aby si dokázali, že nie sú až takí zlí. V čom je takéto uvažovanie zradné? Prečo by nám malo (alebo nemalo) záležať na tom, či sme lepší ako iní?

PODNETY NA ZAMYSLENIE

„Človek, ktorý dennodenne úprimne prosí Boha o pomoc, oporu a silu, bude mať šlachetné túžby, rozvážne správanie a stály hlad po spravodlivosti. Trvalé spojenie s Bohom nám pomôže šíriť svetlo pokoja a súladu medzi tými, s ktorými sa stretávame. Sila získaná modlitbou a vytrvalé úsilie dosiahnuť povahu ozdobenú ohľaduplnosťou a pozornosťou nám zmenia každodenné povinnosti na radosť a naplnia nás pokojom za všetkých okolností.“ (MB 85; MVB 90)

„Keď Boha nazývame našim Otcom, uznávame aj všetky Božie deti za svojich bratov a sestry. Každý z nás je vláknom rozsiahleho pradiava ľudstva, všetci sme členmi jednej rodiny. V modlitbe pamätáme nielen na seba, ale aj na svojich blížnych. Človek, ktorý prosí o požehnanie len pre seba, sa nemodlí správne.“ (MB 105; MVB 109)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. **Tým, ako Lukáš prepojil vo svojom evanjeliu Ježiša a Svätého Ducha, túto tému nevyčerpал. Pri čítaní Lukášovej druhej knihy – Skutky apoštolov – si každý hneď všimne mocné pôsobenie Svätého Ducha v živote kresťanského spoločenstva, jeho poslania a služby. Iba Lukáš zaznamenáva Ježišov príkaz, ktorý dal učeníkom po svojom vzkriesení, aby zostali v Jeruzaleme, „kým nebudú zahalení mocou z výsosti“ (Luk 24,49). Práve moc Svätého Ducha je to, čo potrebovali, aby mohli ísť do celého sveta a niesť posolstvo o ukrižovanom a vzkriesenom Spasiteľovi. Lukáš potom začína knihu Skutky Ježišovým opakovaním zaslúbenia o Svätom Duchu (Sk 1,7.8) a naplnením tohto zaslúbenia na Turíce (Sk 2). Čo to pre nás znamená? Akú úlohu zohráva Svätý Duch v živote cirkvi? Ako sa to prejavuje v živote vášho zboru?**
2. **Akým spôsobom modlitba potvrdzuje našu závislosť od Boha? Prečítajte si Luk 18,9. Čo je podľa tohto textu hlavnou myšlienkou podobenstva o farizejovi a vyberačovi daní?**